

Maria Biolik

Analiza strukturalno-gramatyczna mikrotoponimów : na przykładzie nazw terenowych gminy Kolno w województwie podlaskim

---

Prace Językoznawcze 14, 17-30

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

ARTYKUŁY

Maria Biolik
Olsztyn

Analiza strukturalno-gramatyczna mikrotoponimów (na przykładzie nazw terenowych gminy Kolno w województwie podlaskim)

The analysis of the structural and grammatical microtoponyms (e.g. the names of local municipalities Kolno)

The article presents the construction of fiedl names used by the inhabitants of Kolno municipality in Podlasie.

Słowa kluczowe: onomastyka, nazwy terenowe, mikrotoponimia, nazwy jednoczłonowe, nazwy wieloczłonowe, nazwy derywowane, nazwy przyimkowe

Key words: onomastics, fiedl names, microtoponyms, single-part names, multi-part names, derived names, prepositional names

Używany w środowiskach wiejskich lokalny system mikrotoponimiczny obejmuje nazwy terenowe¹ lądowe obiektów niezamieszkałych oraz nazwy małych obiektów wodnych. Nazwy te występują obok wyrazów pospolitych w potocznym języku mówionym mieszkańców wsi, służąc przekazywaniu informacji o otaczającym świecie i identyfikacji miejsc.

Nazwy terenowe, będące przedmiotem artykułu, zostały zebrane w 2004 roku we wsiach położonych na terenie gminy Kolno w województwie podlaskim².

---

¹ Nazwę terenową: „określa się jako wyraz (grupę wyrazów), który stracił swoje pierwotne znaczenie, czyli zdolność wyznaczania istotnych cech przedmiotów, lecz jako wyraz (grupę wyrazów), który w pewnym kręgu społecznym upowszechnił się na tyle, że ma zdolność określania terenu, niekoniecznie przy tym tracąc swoje pierwotne znaczenie” – Lubaś 1963, s. 200.

² Materiał zebrano we wsiach: Bialiki, Borkowo, Brzózki, Brzozowo, Czernice, Czerwone, Danowo, Filipki Duże, Filipki Małe, Górszczyzna, Stary Gromadzyn, Gromadzyn Wykno, Gietki, Górskie, Glinki, Janowo, Kossaki, Kolimagi, Kielcze, Kopki, Kowalewo, Koziki, Kumelsk, Kozioł, Stare Kielcze, Lachowo, Łosewo, Niksowizna, Okurowo, Obiedzino, Pachuczyn, Rupin, Rydzewo, Truszki Kucze, Truszki Zalesie, Tyszki Łabno, Tyszki Wądołowo, Waszki, Wykowo, Wścieklice, Wszebory, Zabiele Zakaleń, Zabiele, Zaskrodzie i Żebry.

Eksplorację terenową przeprowadziła i wszystkie nazwy zebrała Monika Bągart, studentka filologii polskiej UWM w Olsztynie³. Omawiane mikrotoponimy nie mają poświadczeń w spisach i wykazach urzędowych, funkcjonują w nieoficjalnym, ustnym obiegu komunikatywnym, ograniczonym indywidualnym i lokalnym kontaktem językowym (Mrózek 1990, s. 12–15).

W pracach onomastycznych spotyka się różne sposoby opisu i podziału mikrotoponimów⁴. Celem tego artykułu jest próba odpowiedzi na pytanie: jakie strukturalne modele nazewnicze występują w lokalnym systemie mikrotoponimicznym. Zbiór obejmuje łącznie około 290 jednostek onimicznych. W liczbie tej znajdują się także nazwy w formach obocznych, utworzone w wyniku derywacji redukcyjnej wspomaganej elipsą: *Pole na Bazydłach / Na Bazydłach, Łąka na Byku / Na Byku, Pole U laski / Ulaski* i derywacji sufiksальной wspomaganej uniwersalizacją, np.: *Danielówka / Danielowe Pole, Wojtówka / Wojtowe (pole), Żydowiak / Żydowy Las* (Bańkowski 1982, s. 16–25). W artykule przytoczone są tylko wybrane nazwy, najbardziej charakterystyczne dla danej kategorii.

Za nadrzędny przyjęto podział mikrotoponimów ze względu na liczbę członów (składników), wchodzących w skład nazwy. Wydzielono mikrotoponimy jednoczłonowe (jednoskładnikowe, jednowyrazowe, niekomponowane) (por. Mrózek 1990, s. 29) i mikrotoponimy złożone (komponowane) zawierające dwa lub więcej członów. W obrębie tak wydzielonych grup zastosowano podział podrzędny, dzieląc mikrotoponimy jednoskładnikowe na niederywowane i derywowane słowotwórczo, a mikrotoponimy komponowane na nazwy w formie zestawień słowotwórczych i wyrażen przyimkowych.

1. Mikrotoponimy jednoczłonowe, niederywowane słowotwórczo

Do grupy nazw niederywowanych słowotwórczo (derywowanych semantycznie i syntaktycznie, Cieślíkowa 1991, s. 23) zaliczono nazwy utworzone w wyniku onimizacji wyrazów pospolitych⁵, czyli ich przeniesienia ze zbioru

---

³ Zebrany materiał był podstawą napisanej przez Monikę Bągart (nr albumu: 9015/Fp.) pod moim kierunkiem pracy magisterskiej „Mikrotoponimia gminy Kolno w województwie podlaskim”, obronionej w 2005 roku. Treść artykułu nie pokrywa się z treścią pracy magisterskiej.

⁴ Próba klasyfikacji nazw od strony znaczeniowej i gramatyczno-formalnej występuje we wszystkich dotychczasowych opracowaniach nazw terenowych, por. np. T. Gołębiowska: *Terenowe nazwy orawskie*. Kraków 1964; W. Lubaś: *Nazwy terenowe powiatów jasielskiego i krośnieńskiego*. „Onomastica” 1963. T. VIII, s. 195–236; 1964. T. IX, s. 123–163; J. Wroniszewski: *Nazwy terenowe z okolic Szarbska w pow. koneckim*. „Onomastica” 1965. T. X, s. 32–44; E. Kamińska-Rzetelska: *Kaszubskie nazwy terenowe pow. chojnickiego na XIX-wiecznych mapach katastralnych*. „Onomastica” 1965. T. X, s. 132–150 i inne prace późniejsze.

⁵ Nazwy prymarne i sekundarne to mikrotoponimy jednoskładnikowe, w przeciwieństwie do mikrotoponimów wieloskładnikowych, jakimi są nazwy komponowane, por. R. Mrózek: *System mikrotoponimiczny Śląska Cieszyńskiego XVIII wieku*. Katowice 1990.

apelatywów do zbioru nazw własnych, oraz transonimizacji innych nazw własnych do tej klasy onimów. Są to jednostki substancywne – równe rzeczownikom apelatywnym, adiektywne – przymiotniki i imiesłowy przymiotnikowe, w formie urzeczownikowionych przydawek przymiotnych i mikrotoponimy odproprialne – równe nazwom własnym innych systemów onimicznych.

Jednoczłonowe formacje substancywne, utworzone w wyniku przeniesienia rzeczowników apelatywnych do klasy mikrotoponimów, są zróżnicowane pod względem znaczeniowym. Zawarte w nich treści są zależne od znaczenia wyrazów apelatywnych wykorzystanych do nominacji obiektów terenowych i stanowią podstawę opisu w klasyfikacjach semantyczno-motywacyjnych. W opisie strukturalnym model ten tworzą tzw. nazwy prymarne wydzielone przez S. Rosponda⁶ i wykorzystywane do opisu nazw własnych różnych kategorii. Warunkiem zaliczenia nazwy terenowej do tego modelu strukturalnego jest poświadczenie istnienia rzeczownika apelatywnego w słownictwie polskim. Bardzo przydatne do tego celu są słowniki gwarowe, tzw. słownik warszawski⁷, słownik języka polskiego W. Doroszewskiego (SJPDor.) oraz inne zbiory leksemów. Do grupy nazw niederywowanych słowotwórczo, równych formalnie rzeczownikom apelatywnym, można zaliczyć takie nazwy terenowe, jak np.: *Biel*, łąka w Rupinie, por. daw. *biel* ‘teren bagienny, podmokły, nizina’ (SJPDor. 1, 507); *Cegielnia*, pole w Koźle (: *cegielnia*); *Choina*, las w Obiedzinie (: *choina* ‘sosna zwyczajna’ SJPDor. 1, 889); *Chojniak*, las w Obiedzinie (: *chojniak* ‘młody las sosnowy’ SJPDor. 1, 890); *Dodatek*, pole w Rupinie (: *dodatek* ‘rzecz dodana ponad normę’ SJPDor. 2, 192); *Gaj*, pole w Kowalewie (: *gaj* ‘niewielki las, grupa drzew przeważnie dziko rosnących’ SJPDor. 2, 1018); *Glinianka*, pole w Kowalewie (: *glinianka* ‘miejsce, gdzie się kopie lub gdzie kopano glinę; dół po wybranej glinie, zwykle napełniony wodą’ SJPDor. 2, 1141); *Golizna*, pole w Koźle, por. *golizna* ‘miejsce nieurodzajne’ (SJPDor. 2, 1220); *Grobla*, droga polna w Waszkach (: *grobla* ‘nasyp, wał ziemny lub z faszyny’ SJPDor. 2, 1299); *Gródka*, gw. *Grutka*, pole w Brzózkach (: *Gródka* ‘łąka w pobliżu wsi, ogrodu, zwykle ogrodzona’ SJPDor. 2, 1319); *Gumno*, pole w Rydzewie, por. *gumno* ‘zabudowania i podwórze gospodarskie, stodoły i chlewy’ (SGP 2, 146); *Jebłotka*, las w Kozikach, por. *jabłotka* z gw. przejściem *ja-* > *je-*; *Jeskółka*, pole w Rupinie od *jaskółka* z gw. przejściem nagłosowego *ja-* > *je-* (Dejna 1973, s. 160–161); *Kordun*, miejsce w Koźle, por. *kordon* ‘granica’ z *oN* > *uN* (Dejna 1973, s. 185); *Krzewina*, łąka w Brzózkach, por. *krzewina* ‘krzaki gęsto rosnące, zarośla’ (SJPDor. 3, 1213); *Okrasa*, łąka w Koźle, por. *okrasa* daw. ‘piękno,

⁶ S. Rospond: *Klasyfikacja strukturalno-gramatyczna słowiańskich nazw geograficznych*. Wrocław 1957, s. 34–41.

⁷ *Słownik języka polskiego*. Red. J. Karłowicz, A. Kryński, W. Niedźwiecki. T. I–VIII. Warszawa 1900–1927. Wyd. fotooffset. Warszawa 1952–1953.

uroda' (SJPDor. 5, 935); *Ostrów*, pole w Obiedzinie; *Ostrówek*, pole w Koźle, por. *ostrówek* gw. 'gaj, zarośla nad brzegiem rzeki', 'wysepka, niewielki ostrów' (SJPDor. 5, 1168); *Plan*, pole w Kowalewie, gw. *plón* 'duża niwa, pole' (Treder 1977, s. 70); *Podrost*, las z Żebrach, por. *podrost* 'młode drzewka najczęściej samosiewne' (SJPDor. 6, 707) w gw. *podrost* 'młody las'; *Poprzecznik*, pole w Wścieklicach, por. *poprzecznik* 'linia poprzeczna' (Linde 4, 349), tu w znaczeniu 'pole w poprzek leżące'; *Potraw*, pole w Bialikach, por. *potraw* 'trawa wyrastająca drugi raz po skoszeniu' (SJPDor. 6, 1204); *Rozgard*, las w Okurowie, por. *rozgard* 'łąka ogrodzona' (SGP. 5, 44); *Stoczek*, źródło wody w Gromadynie Starym, gw. *stoczek* 'źródło' (SGP 5, 234); *Sztreka*, pole w Czerwonym, por. daw. *sztreka* 'nasyt kolejowy' (SJPDor. 8, 1177), gw. *sztrekać* 'łamać', *pole je strekane* 'rzadko porane' (SGP 5, 321); *Tertak*, las w Koźle, od *tartak* z przejściem -ar- > -er- (Dejna 1973, s. 165–166); *Widok*, pole w Obiedzinie, por. *widok* 'widziana przestrzeń' (SJPDor. 9, 1003); *Wygun*, droga w Truszkach Kucznych, por. wygon 'wspólne pastwisko gromadzkie' SJPDor. 10, 14); *Zacisze*, droga w Borkowie, por. *zacisze* 'miejsce zasłonięte od wiatru' (SJPDor. 10, 457); *Zagórze*, pole w Gromadynie Starym, pot. *zagórze* 'obszar leżący za górami' (SJPDor. 10, 515); *Zakole*, łąka w Wincencie, por. *zakole* 'łuk, półkolisty zakręt czego' (SJPDor. 10, 561); *Zapłocie*, ogród w Borkowie, por. *zapłocie* 'miejsce za płotem (przy płocie)' (SJPDor. 10, 698).

Do nazw jednoczłonowych, niederywowanych słowotwórczo zaliczono również nazwy terenowe równe przymiotnikom, tzw. adiektywne (odprzymiotnikowe). Nazwy tej grupy pod względem znaczeniowym określają kształty obiektów, wskazują na ich przydatność gospodarczą, informują o dawnych stosunkach własnościowych itd., np.: *Bosy*, las w Brzózkach, tu *bosy* 'biedny, lichey'; *Dworski*, las w Bialikach (: *dworski* 'należący do dworu'); *Reskowe*, pole w Janowie (: *Reszkowe* [pole], własność Reszka); *Szerokie*, pole w Janowie (: *szeroki*); *Wąska*, łąka w Janowie (: *wąski*).

Badacze toponimii uważają, że nazwy te były niekiedy przymiotnikowymi składnikami zestawień typu: *wąska łąka*, *szerokie pole* (Górniewicz 1983, s. 11). Z czasem dokonała się w nich zmiana funkcji z apelatywnej na onimiczną *Wąska Łąka* < *wąska łąka*, *Szerokie Pole* < *szerokie pole* oraz po redukcji członu utożsamiającego nastąpiła substancywizacja apelatywu: *Szerokie [Pole]* > *Szerokie*.

Mikrotoponimy ponowione od innych nazw własnych w badanym zbiorze nazw są rzadkie. Należą tu dwie nazwy: *Jask*, pole w Obiedzinie, którego nazwę ponowiono z nazwy dawnego młyna, i *Mościcki*, pola w Kozikach – o nazwie równej nazwisku właściciela (: Mościcki).

2. Mikrotoponimy jednoczłonowe derywowane słowotwórczo

Znaczną produktywność w badanym zbiorze nazw wykazują mikrotoponimy derywowane nazwotwórczo (słowotwórczo) od określeń apelatywnych i innych nazw własnych. Funkcję nazwotwórczą pełnią przede wszystkim formanty sufiksalne i paradygmatyczne.

a) formanty sufiksalne

-’ak: *Gorszczeniak*, las w Rupinie (: od nazwiska Gorszczeń[ski]); *Grzybniak*, las w Rydzewie (: *grzybny* ‘grzybowy’ [las]); *Wymoklak*, bagno w Wykowie (: *wymokły*); *Kobylak* (3), las w Filipkach Dużych; las w Kiełczach Starych, las w Żebrach (: *kobyli* [las]); *Rupieniak*, łąka w Wincencie (: n. m. *Rupin* z przejściem $iN > eN$); *Pachuczak*, las w Obiedzinie (: n.m. *Pachucz[yn]*); *Żydowiak*, las w Obiedzinie (: *żydowski* [las]);

-’ała: *Trzaskała*, pole w Górskich (: *trzaskać*);

-anka; *Olszanka*, bagno w Koźle (: *olsza*); *Glebionka*, pole w Okurowie (: *gleba*); *Wincencianka*, strumyk w Wincencie (: n. wsi *Wincenta*);

-arka: *Karczmarka*, błota i bagna w Gromadzenie Starym, miejsce po dawnej karczmie (: *karczma*);

-ec: *Torfowiec*, rów w Obiedzinie (: *torfowy*); *Laskowiec* (2), las w Obiedzinie, pole w Obiedzinie (: *laskowy* ‘leszczynowy');

-ek: *Okrężek*, pole w Zaskrodziu (: *okrężny*); *Chuchołek*, pole w Kowalewie, pole nieurodzajne, rosną tylko chochołki (: *chochoł*);

-ica: *Zamienica*, łąka w Filipkach Dużych (: *zamienić*);

-ik: *Brzeznik*, pole w Kowalewie (: *brzeżny* ‘pole przy brzegu’ z mazurzeniem);

-in: *Pomerlin*, łąka w Wykowie (: oni *pomerli* od *pomrzeć*); *Poneryn*, las w Brzózkach (: *ponera*, *ponarwa* ‘pędrak’ SGP 4, 253, 254);

-isko: *Zajerzysko*, miejsce w Koźle (: *zajrzeć* z alternacją $e : \emptyset$);

-izna / -ow-izna: *Bystrzyzna*, wysepka w Koźle (: *bystry* z wymianą $r : rz$); *Frankowizna*, pole w Kowalewie (: *Frankowe* [pole], imię *Franek*); *Masławizna*, łąki w Rupinie (: od nazwiska *Maslew[ski]* z wymianą $w : w'$); *Stukowizna*, łąki w Gromadzinie Starym (: *stukać*); *Świąszkowizna*, łąka w Czerwonym (: nazwisko właściciela *Świąszkow[ski]*);

-ka / -ów-ka: *Bielaska*, pole w Obiedzinie (: *bielas* ‘rodzaj ziemniaków’); *Nowinka*, pole w Koźle (: *nowina*); *Wykówka*, strumyk we wsi Wykovo (: *Wykovo* z wymianą $o : ó$); *Borzymówka*, pole w Kozikach (: od nazwiska *Borzymow[ski]*, wymiana $o : ó$); *Danielówka*, pole w Kozikach (: od *Danielowe* [pole], imię *Daniel*); *Bielka*, łąka we Wszeborach (: *biel*); *Bożymka*, pole

w Wykowie (: od nazwiska *Bożym*); *Rysiówka*, łąka w Koźle (: *rys*); *Wojtówka*, pole w Koźle (: *Wojt[ek]*);

-ow-isko *Wyřebowisko*, las w Pachuczynie (: *wyrąbać* z wymianą *a* : *e*).

Tylko jedną nazwę w formie przymiotnikowej utworzono sufiksem dzierżawczym w liczbie mnogiej: -owy: *Dzierżanowy*, las w Górszczyźnie (: *dzierżan* od *dzierżyć* ‘trzymać’ SGP K I 432, w gw. *dzierżanowy* ‘oddany w dzierżawę’).

b) formanty paradygmatyczne

Do grupy nazw derywowanych paradygmatycznie zaliczono nazwy terenowe utworzone w wyniku zmiany wzorca odmiany fleksyjnej. W grupie mikrotoponimów jednoczłonowych liczebnością wyróżniają się struktury pluralne. Procesy onimizacji i transonimizacji, obecne w strukturach singularnych, zostały w tej grupie nazw dodatkowo zdeterminowane semantyczną zmianą kategorii liczby w funkcji onimizującej (Cieślíkowa 1991, s. 13). Poprzez zmianę kategorii liczby „objawia się dążność, by wyraz pospolity użyty w funkcji nazwy terenowej był formalnie odróżniony od jego użycia jako nazwy pojęcia” (Śmiech 1983, s. 43). Pluralizacja toponimów została poświadczona w licznych nazwach miejscowych i terenowych. Najliczniejsze są przykłady trwałej pluralizacji toponimów równych wyrazom pospolitym, jak: *Brzeg* > *Brzegi*, *Brzoza* > > *Brzozy* (Bańkowski 1982, s. 48–52). Pluralne nazwy terenowe były zaliczane przez badaczy do nazw niederywowanych lub prymarnych (Rospond 1957), ponieważ mogły powstawać jako wynik nawiązania do pierwotnej wielości lub podzielności obiektów w terenie, a to uniemożliwiało „podejmowanie jednoznacznych rozstrzygnięć co do sekundarności nazw” (Mrózek 1990, s. 34). W tym opracowaniu za nadrzędną uznano analizę formalnojęzykową struktur mikrotoponimicznych, pomijając różnorodne czynniki związane z kreacją nazw w fazie prenominacyjnej, istotne w ustalaniu cech semantyczno-motywacyjnych na płaszczyźnie nominacyjnej. Jak wiadomo, rzeczowniki pospolite odmieniają się przez liczbę, tworząc odrębne formy wyrażające poszczególne wartości tej kategorii. Obie formy liczby: pojedyncza i mnoga pełnią tę samą funkcję, ale częściej stosowana jest liczba pojedyncza (Grzegorzczkowska 2007, s. 100, 102). Nazwy własne występują w formie liczby pojedynczej (*singulare tantum*) lub w formie liczby mnogiej (*plurale tantum*) (Cieślíkowa 2002, s. 11–12). Kategoria liczby nie jest cechą dystynktywną nazw własnych.

W toku analizy mikrotoponimów używanych w lokalnym systemie onimicznym zaobserwowano niestabilność strukturalną jednoczłonowych struktur pluralnych i singularnych oraz możliwość ich występowanie w wariantach obocznych: singularnej i pluralnej, np.: *Kępa* / *Kępy*, *Folwark* / *Folwarki*, *Jebłonka* / *Jebłonki*, *Jelonki* / *Jelonek*, *Wądoły* / *Wądoł*. Wariantywność formalna dowodzi niestabilności struktur nazewniczych w tej grupie onimów.

Podstawą motywacyjną mikrotoponimów pluralnych derywowanych paradygmaticznie są wyrazy pospolite w liczbie pojedynczej i nazwy własne. Najbardziej produktywne są toponimy derywowane paradygmaticznie (poprzez zmianę kategorii liczby pojedynczej na mnogą) od rzeczownikowych podstaw apelatywnych. Są to twory nawiązujące motywacyjnie do właściwości fizjograficzno-topograficznych terenu, dawnego drzewostanu, flory i fauny, zachodzących w środowisku przeobrażeń kulturowych i własnościowych oraz do obiektów kultury materialnej i innych przejawów aktywności człowieka. Można tu wymienić takie nazwy, jak: *Bagienka*, pole w Kowalewie (: *bagienko*); *Borki*, łąka w Rupinie (: *borek*); *Darowiny*, pole w Żebrach (: gw. *darowina* ‘darowizna’); *Dąbki*, las w Koźle (: *dąbek* ‘młody dąb’); *Dodatki*, pole w Górszczyźnie (: *dodatek*); *Folwarki*, pole w Obiedzinie (: *folwark*); *Glinki*, pole w Obiedzinie (: *glinka*); *Grodzie*, łąka w Żebrach (: *gródź* ‘łąka, pastwisko ogrodzone’); *Jelbłonki*, las w Kozikach, na polu rośnie jabłoni (: *jabłonka*); *Jelonki*, łąka w Żebrach (: *jelonek*); *Kalenie*, bagno w Waszkach (: *kaleń* ‘błoto, kałuża’ SGP 2, 293); *Kamienice*, pola w Gietkach (: *kamienica* ‘ziemia, na której jest dużo kamieni’); *Kasztany*, pole w Brzózkach (: *kasztan*); *Kliny*, pola w Wincencie (: *klin* ‘pole w kształcie trójkąta’ SGP 2, 368); *Kluce*, pole w Gromadzinie Wykno (z mazurzeniem od *klucz* ‘zespół majątków ziemskich, folwarków, wsi’ (SJPDor. 3, 741); *Krażki* lub *Okrążki*, pole w Kowalewie (: *krażek*) według informatorów dawniej obrabiano tam kamienie, por. *okrażek* ‘część składowa kierzni’ (SGP 3, 432); *Lisy*, łąka w Wścieklicach (: *lis*); *Morgi*, łąka w Gromadzinie Starym (: *morg*, *morga* ‘miara powierzchni gruntu’); *Nieużytki*, pole w Waszkach (: *nieużytek*); *Nowiny*, pole w Rupinie; pole w Glinkach (: *nowina* ‘pole po raz pierwszy zaorane’, ‘ziemia po raz pierwszy pod uprawę wzięta’ (SGP 3, 337); *Ogródki*, łąka w Koźle (: *ogródek*); *Okregi*, pole w Gromadzinie Starym (: *okręg* ‘nazwa kawałka pola, używana przez zagrodowa szlachtę na oznaczenie przestrzeni, niebędącej zwykłym wąskim a długim działem, ale mającej kontury, zbliżone do kwadratu, trapezu albo tym podobnej figury’ (SGP 3, 433); *Pieńki*, łąki w Żebrach (: *pieńek*); *Polka*, pole w Żebrach (: gw. *polko* ‘pólko’); *Poreby*, polana w Waszkach (: *poręba* ‘obszar w lesie, z którego wyrąbano drzewa’ SJPDor. 6, 1052); *Smuski*, pola w Okurowie (gw. *smuzek* ‘smużek’ zdr. od *smug* ‘wąski pas łąki, rzadziej pola, lasu; także łąka, szczególnie podmokła’ (SJPDor. 8, 459); *Stoki*, strumyk w Kowalewie (: *stok* ‘strumyk, źródło’ (SGP 5, 236); *Tabory*, bagno w Koźle (: *tabor*); *Wasągi*, łąki w Kozikach (: *wasąg* ‘kosz z wici spleciony, kładziony na wóz zamiast drabinek i dennicy’ (SGP 6, 76); *Wydry*, łąka w Koźle (: *wydra*); *Zagłówki*, pole w Kozikach (: *zagłówek* ‘zagon poprzeczny, zakończający wszystkie inne’ (SGP 6, 278); *Zgrzepy*, łąka w Waszkach (: *zgrzepa* ‘kupa gnoju’ SGP 6, 377); *Złoby*, rów w Kowalewie (: z mazurzeniem od *złób* ‘podłużne wyżłobienie w ziemi, w skale, dolina, jar’ (SJPDor. 10, 1433).

Tylko jedną nazwę pluralną utworzono od czasownikowej podstawy apelatywnej: *Wypychy*, łąka w Kielcach Kopkach (: *wypychać, wypchnąć*).

Odonimiczne toponimy pluralne w analizowanym zbiorze nazw są nieliczne. W ich podstawach poświadczane są nazwiska: *Liski*, łąka w Brzózkach (: od nazwiska właściciela: *Lisek*); *Pierścieńskie*, pole w Kowalewie (: od nazwiska *Pierścieński*), por. nazwy *Afanowskie, Beryłowskie, Guzowskie* itd. (Biolik 2009, s. 75).

W grupie mikrotoponimów jednoczłonowych derywowanych paradygmatycznie znajdują się nazwy, tzw. dopełniaczowe, wskazujące na przynależność obiektu do właściciela, np. od nazwiska właściciela *Zadrga* utworzono nazwę: *Zadrogi*, pole w Truskach Zalesie; od przezwiska *Świegora* nazwę: *Świegory*, pole w Gromadzinie Starym. W funkcji tej wykorzystano także imiona dawnych lub obecnych właścicieli, np. *Jedamy*, lasek w Kozikach (: gw. n.o. *Jedam* ‘Adam’); *Jekupki*, pole w Wykowie (: gw. n.o. *Jekubek* ‘Jakubek’, *Zygmuntów*, pole we Wszeborach (: od imienia właściciela *Zygmunt*) oraz apelatywne określenia osób: *Grencjegary*, las w Brzózkach, w którym stacjonowało wojsko niemieckie, od gw. *grencejgar* ‘strażnik’.

c) formanty redukcyjne

Derywację redukcyjną można wydzielić w nazwie: *Tłogi*, łąka w Kumelsku od rzeczownika *[o]dłogi* z ubezdźwięcznieniem $d > t$) i redukcją samogłoski *o-* w nagłosie.

Należy zaznaczyć, że redukcja mogła być czynnikiem wpływającym na powstanie wielu nazw jednoczłonowych, niederywowanych słowotwórczo, używanych w środowisku jako formy oboczne struktur dwuczłonowych: *Dworskie Pola > Dworskie*.

3. Mikrotoponimy dwuczłonowe w formie zestawień słowotwórczych

W lokalnym systemie mikrotoponimicznym, oprócz jednoczłonowych jednostek onimicznych, współistnieją złożone elementy nazewnicze. Są to najczęściej nieobjęte tendencjami eliptyczno-redukcyjnymi zestawienia dwuczłonowe. W funkcji członów utożsamiających występują rzeczowniki, głównie z zakresu terminologii topograficznej, jak: *pole, łąka, góra, las, droga, bagno, dwór, włóczka* (od *włoka*), *biel, bór, jama, miejsce, strumyk, bagno, staw, źródło*, a w funkcji członów odróżniających rzeczowniki, przymiotniki apelatywne i odproprjalne. Tylko w jednej nazwie: *Pół Włóczki*, gw. *Pouvuoc’k’i*, pole w Kumelsku, został poświadczony odróżniający człon liczebnikowy. Ze względu na przynależność formalną członu odróżniającego do kategorii części mowy

można wydzielić mikrotoponimy z pierwszym członem przymiotnikowym i z pierwszym członem rzeczownikowym.

A. Nazwy z pierwszym członem przymiotnikowym

a) pierwszy człon jest przymiotnikiem utworzonym od nazwy miejscowej, a człon drugi jest rzeczownikiem odapelatywnym – topograficznym określeniem terenu: *Kowalewski Las*, las w Kowalewie (: Kowalewo);

b) człon pierwszy jest przymiotnikiem utworzonym od nazwy osobowej właściciela, a drugi rzeczownikiem – topograficznym określeniem terenu: *Falkowska Góra*, góra w Kozikach (: od imienia *Walek* z suf. -ow-ski i ubezdźwięcznieniem w nagłosie *w > f*); *Koźlikowa Łąka*, łąka z Żebrach (: nazwisko *Koźlik*); *Maćkowska Droga*, droga w Górskich (: od imienia *Maciek* z suf. -ow-ski i wymian *e : ø*); *Modestowe Bagno*, bagno w Wincencie (: od nazwiska *Modest*); *Piekarzowa Góra*, łąka w Czerwonym (: od nazwiska *Piekarz*); *Wiktorowa Choinka*, las w Żebrach (: od imienia *Wiktor*);

c) człon pierwszy jest przymiotnikiem odapelatywnym, a drugi rzeczownikiem określającym obiekty terenowe: *Biała Droga*, droga w Wścieklicach; *Chojnicka Droga*, droga w Kozikach (: ap. *chojnik*); *Czarne Bagno*, bagno w Górskich; *Duży Dół*, las w Koźle; *Dworski Las*, las w Bialikach, *Dworskie Pole*, pole we Wścieklicach; *Dziedzicowa Góra*, góra w Kozikach (: od ap. *dziedzic*); *Jabłonowe Pole*, pole w Waszkach (: ap. *jabłoń*); *Jamackie Góry*, las w Janowie (: od *jama*, *jamy* ‘wykopane doły’); *Kosmata Górka*, góra w Gromadzinie Starym, *kosmaty* ‘porośnięty trawą’; *Lisia Góra*, las we Wszeborach; *Lisie Jamy*, las w Gromadzinie; *Lotny Dwór*, miejsce w Wincencie (: *rotny* z dysymilacją *r* na *l*, stacjonowała tam rota wojska rosyjskiego); *Młyńska Góra*, góra w Tyszkach Wądołowie, dawniej stał tam młyn; *Niedźwiedzi Dół*, dół w Wincencie; *Oberwana Góra*, pole w Bialikach; *Pańskie Łąki*, łąki w Waszkach; *Szeroka Biel*, łąka w Kozikach; *Szlachecki Bór*, las w Koźle; *Śmierciowa Góra*, góra w Wincencie (w czasie II wojny światowej na górze pochowano partyzantów); *Wilcze Bagno*, bagno w Wincencie; *Wygorzale Bagno*, bagno w Niksowiznie; *Wyrwana Droga*, droga w Niksowiznie; *Ziarnista Góra*, góra w Czerwonym (jest na niej żwir); *Zimna Woda*, strumyk w Gromadzinie Starym.

B. Nazwy z pierwszym członem rzeczownikowym

a) człon pierwszy jest nazwą osobową w mianowniku, a drugi rzeczownikiem – apelatywnym określeniem terenu: *Makowska Łąka*, łąka w Danowie (: nazwisko *Makowski*);

b) człon pierwszy jest nazwą osobową w dopełniaczu, a drugi rzeczownikiem apelatywnym, topograficznym określeniem terenu: *Capli Bór*, las w Koźle (: nazwisko *Czapla*); *Falka Góra*, góra w Kozikach (: imię *Walek*); *Jedamka Pole*, pole w Kowalewie (: imię *Jedamek* ‘Adamek’); *Jelema Góra*, góra

w Kozikach (: imię gw. *Jelem*, może *Jarem*, *Jarema* z dysymilacją *r* na *l* i przejściem nagłosowego *ja-* > *je-*); *Kani Góry*, pole w Górskich (: nazwisko *Kania*); *Pędziocha Łąka*, łąka w Brzókach (: nazwisko *Pędzioch*); *Rosoły Las*, las w Wykowie (: nazwisko *Rosoła*); *Ślechy Łąka*, łąka w Bialikach (: nazwisko *Ślecha*);

b) człon pierwszy jest rzeczownikiem apelatywnym, drugi topograficznym określeniem terenu: *Strój Dwór*, las w Kowalewie, w okresie zaborów mieściły się tam magazyny wojskowe (: *strój* od *stroić się*); *Susza Góra*, góra w Koźle; *Wierzch Las*, pole, las w Kowalewie.

4. Mikrotoponimy w formie wyrażen przyimkowych

W wiejskich wspólnotach komunikacyjnych do identyfikacji obiektów terenowych wykorzystywane są eliptyczne nazwy przyimkowe jako integralne struktury mikrotoponimiczne. Ich proprialny status wiąże się z apelatywną funkcją wykładników relacji przestrzennych i był wielokrotnie przedmiotem analiz w pracach onomastycznych (por. Mrózek 1990, s. 211–221; Tomaszewska 1996). Nazwy te powstają w wyniku przekształceń formalnych struktur wieloczłonowych w określonych sytuacjach komunikatywnych, dopuszczających mechanizmy redukcyjne członów utożsamiających: *Pole Za Górą* > *Za górą*, *Pole Za Młynem* > *Za Młynem*. Eliptyczne nazwy przyimkowe jako krótsze od konstrukcji wieloczłonowych i wygodniejsze w użyciu są bardzo produktywne w mikrotoponimii. Swoją funkcję proprialną pełnią poprzez odwołania do parametrów przestrzennego położenia obiektów terenowych oraz ich lokalizacji kierunkowej. Orientacji w zakresie położenia obiektów służą poświadczone w strukturach onimicznych przyimki:

pod: *Pod Dąbrową*, las w Kowalewie; *Pod Gorszczeniakiem*, pole w Kolnie; *Pod Górskimi*, łąka w Rupinie; *Pod Linią*, pole w Rydzewie, chodzi o linię elektryczną; *Pod Sowichą*, las w Żebkach; *Pod Wądołami*, pole w Żebkach;

za: *Za Bagnem*, pole w Kowalewie; *Za Borem*, pole w Kowalewie; *Za Chojnicką Drogą*, pole w Kozikach; *Za Dębami*, pole w Tyszkach Wądołowie; *Za Maniusiową*, pole w Wincencie; *Za Młynem*, pole w Kozikach; *Za Mostem*, łąka w Wincencie; *Za Nartem*, polew Janowie; *Za Parowami*, miejsce w Kozikach; *Za Pomnikiem*, pole w Wincencie; *Za Pegeerem*, łąka w Lachowie; *Za Rzeką*, łąka w Wincencie; *Za Stodołą*, pole w górskich.

Bliskość położenia w stosunku do innych obiektów terenowych jest wyrażana przy pomocy przyimków:

koło: *Koło Bagna*, pole w Rupinie; *Koło Domu* (2), pole w Łosewie; łąka w Kielczach Starych; *Koło Piwnicy*, pole w brzókach; *Koło Szosy*, łąka w Brzókach; *Koło Wiatraka*, pole w Tyszkach Wądołowi;

pode: *Pode Młynem*, pole w Kozikach;

przy: *Przy Domu* (2), łąka w Wyszeborach; pole w Brzózkach;

u: *U Brodu*, łąka w Pachuczynie; *U Dąbku*, pole w Kozikach; *U Dworku*, pole w Wincencie; *U Granicy*, pole w Kozikach; *U Jegłji*, las w Kozikach; *U Jesienia*, łąka w Koźle, gw. jesień 'jesion'; *U Kuzi*, pole w Kosewie, od nazwiska Kuzia; *U Patryji*, pole w Kozikach; *U Piwki*, gw. Uup'ifk'i, pole w Wincencie; *U Skrody*, gw. Uuskrody, łąka w Obiedzinie, od n. rzeki Skroda; *U Szyjki*, gw. Uusyk'i pole w Pachuczynie; *U Wygna*, łąka w Truskach; *U Wykenka*, łąka w Kielczach.

Związane jednoznacznie z kategorią lokatywności są struktury z przyimkiem: **w** wskazującym usytuowanie wewnątrz innych obiektów: *W Glinkach*, pole w Wszeborach; *W Moczydłach*, pole w Tyszkach Wądołowie; *W Mostkach*, pole w Zaskrodziu; *W Ostrofk*, pole w Bialikach; *W Polkach* (2), las w Górskich; łąka w Rupinie; *W Siutaku*, pole w Danowie, por. gw. wśutak, siukat 'wąskie przejście między budynkami'; *W Smalcem*, łąka w Zaskrodziu; *W Syjach*, łąka w Okurowie; *W Ścistalce*, pole w Obiedzinie.

Największą frekwencją wyróżniają się mikrotoponimy z przyimkiem **na**. W strukturach tych przyimek łączy się z locativem, oznaczając położenie obiektu na jakiejś powierzchni oraz relacje kierunkowego zbliżania się do jakiegoś miejsca. Wśród struktur przestrzennych przyimek *na* występuje w połączeniu z rzeczownikiem apelatywnym, np: *Na Barku*, pole w Danowie, nazwa od kształtu pola; *Na Byku* (2), las w Lachowie; pole w Rydzewie; *Na Dołach* (2), las w Obiedzinie; górka w Okurowie; *Na Gaju*, pole w Gromadzinie Wykno; *Na Glinkach*, łąka w Rupinie; *Na Karczmisku*, pole w Gromadzinie Wykno; *Na Kolonii*, pole w Kielczach Starych; *Na Lagrach*, miejsce w Wincencie, podczas II wojny światowej był tam obóz; *Na Lipniku*, pole w Wykowie; *Na Piasecznie*, pole w Kozikach od gw. ap. piaseczno 'miejsce piaszczyste, nieurodzajne'; *Na Spalenisku*, łąka w Górskich; *Na Stacji Kolejowej*, pole w Wincencie; *Na Syngarze*, pole w Kowalewie, gw. syngar 'wieża obserwacyjna'; *Na Włokach*, las w Rydzewie; *Na Wysorach*, łąka w Tyszkach Wądołowie; *Na Zakopie*, łąka w Obiedzinie; *Na Żwirowni*, pole w Górskich.

Przyimek *na* w połączeniu z osobową nazwą własną tworzy mikrotoponimy: *Na Barbarce*, łąka w Okurowie; *Na Bazydłach*, pole w Koźle; *Na Dobyłach*, pole w Górskich; *Na Dubicu*, pole w Wykowie, od nazwiska *Dubicz*; *Na Jekupkach*, pole w Wykowie; *Na Ulianowie*, łąka w Rupinie, od imienia gw. *Ulian* 'Julian'.

Relacje przestrzennego usytuowania obiektów wyrażane przyimkiem **na** w połączeniu z innym toponimem przejawiają się w nazwach: *Na Bialikach*, pole w Górskich; *Na Brzozowie*, łąka w Brzozowie; *Na Kordunie*, łąka w Danowie; *Na Lachowie*, pole w Kielczach Starych; *Na Lachówkach*, pole w Borkowie; *Na Prusach*, pole w Wincencie; *Na Przeczkach*, pole w Rydzewie; *Na*

Rydzewie, pole w Kielczach Starych; *Na Sapach*, pole w Wszeborach; *Na Śastach*, łąki w Bialikach, dawniej wieś Szasty; *Na Wykowie*, łąka w Górskich; *Na Wszeborach*, pole w Kielczach Starych.

Znaczenie kierunkowe przyimka *na* znajduje poświadczenie w strukturach nazewniczych: *Na Koszary*, las w Wincencie; *Na Wiszałki*, las w Rupinie; *Na Śtreka*, las w Wykowie; *Na Piątek*, pole w Gromadzinie Starym (: w piątki odbywały się tam targi).

Nawiązania i relacje kierunkowego zbliżania się do obiektu są wyrażane przyimkami:

do (3): *Do Młynniku*, rów melioracyjny w Czerwonym; *Do Nartu*, pole w Danowie, gw. *nart* ‘dolina leśna, wyróżniająca się długim i wąskim kształtem’; *Do Smugu*, łąka w Górskich;

od (1): *Od Rzeki*, łąka w Koźle, w pobliżu płynie rzeka;

pod (1): *Pod Kaforze*, pole w Koźle;

poza (1): *Poza Rycen*, dróżka w Bialikach;

w (1): *W Pieńki*, łąka w Obiedzinie.

Przedstawione powyżej nazwy przyimkowe miały znaczenie topograficzne wyrażone w relacjach przynależności przestrzennej lub kierunkowej. Odmienne znaczenie – spadkowo-dzierżawcze – mają nieliczne na tym terenie twory nazewnicze z przyimkiem **po** (5): *Po Dąbku*, las w Wściklicach; *Po Kusa*, pole w Lachowie, od nazwiska właściciela *Kus*; *Po Michałowskie*, pole w Okurowie; *Po Niecieckim*, las w Żebrach; *Po Ptaku*, pole w Gromadzinie Wykno; wskazujące na relacje obiektu do jego właściciela

Wnioski

Przedstawiona w pracy typologia zróżnicowania modelowo-strukturalnego formacji mikrotoponimicznych pozwala stwierdzić, że funkcję dominującą w sferze nominacji środowiskowej i potocznej pełnią dwa modele nazw. Model pierwszy tworzą mikrotoponimy jednoczłonowe – niederywowane i derywowane słowotwórczo, model drugi – zestawienia słowotwórcze i nazwy przyimkowe.

Wewnątrzsystemowe przekształcenia nazewnicze motywowane tendencją do skrótu prowadzą do powstawania struktur jednoczłonowych: *Dworski Las* > > *Dworski* i eliptycznych modeli przyimkowych: *Pole na Wykowie* > *Na Wykowie*. Sprawia to, że w środowisku współistnieją modele jednoczłonowe i dwuczłonowe, ich formy oboczne i warianty osadzone w lokalnym kontekście onimicznym. W grupie mikrotoponimów jednoczłonowych prawie jednakową produktywność wykazują wszystkie modele nazewnicze: mikrotoponimy jednoczłonowe singularne, mikrotoponimy jednoczłonowe derywowane sufiksalnie i mikrotoponimy derywowane paradygmatycznie. Inaczej kształtuje się produktywność

w zakresie struktur komponowanych. Specyfika wiejskiego środowiska geograficznego i związane z nią właściwości obiektów wpływają na rozwój modeli przyimkowych, które zdominowały pod względem ilościowym wszystkie pozostałe struktury nazewnicze. W eliptycznych strukturach przyimkowych znajduje swój wyraz motywacja przestrzenno-lokatywna i relacje kierunkowe motywowane położeniem obiektów. Używane w codziennej praktyce komunikacyjnej warianty nazewnicze dowodzą, że proces kształtowania się onimów jest wciąż żywy.

Przedstawione w artykule nazwy terenowe, przekazywane pokoleniowo w tradycji ustnej są świadectwem języka mieszkańców. Zachowane w nich zostały podstawowe cechy gwarowe, jak mazurzenie: *Reskowe* (własność Reszka), *Kluce* (: klucz), *Smuski* (: Smużki), *Krażki* (: krażki), przejście *ja- > je-*, por. nazwy: *Jebłonki*, *Jekubki*, *Jedamy*, przejście *-ar- > -er-*: por. *Tertak* (: tartak), *oN > uN* w nazwach *Kordun*, *Wygun* (: *kordon*, *wygon*), *iN > eN*: por. *Rupieniak* (: n.m. *Rupin*), utrzymanie *o* pochylonego: *Polko* (: *pólko*).

Wykaz skrótów

- SGP – *Słownik gwar polskich*. Ułożył J. Karłowicz. T. I–VI. Kraków 1900–1911.
 SJPDor. – *Słownik języka polskiego*. Pod red. W. Doroszewskiego. T. I–XI. Warszawa 1958–1969.
 Linde – S. B. Linde: *Słownik języka polskiego*. T. I–VI. Lwów 1854–1860.

Literatura

- Bańkowski A. (1982): *Zmiany morfemiczne w toponimii polskiej*. Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk–Łódź.
 Biolik M. (2009): *Funkcja identyfikacyjna nazw własnych w dobrach kamedulów wigierskich na Suwalszczyźnie w XVII wieku*. [W:] *Polszczyzna Mazowsza i Podlasia*. T. XIII: *Językowa przeszłość i współczesność Mazowsza i Podlasia*. Łomża 2009, s. 71–79.
 Biolik M. (1994): *Mikrotoponimia byłego powiatu ostródzkiego*. Olsztyn 1994.
 Biolik M. (2010): *Tendencje nazewnicze w rozwoju nazw terenowych łódzkich na Mazurach po 1945 r. (na podstawie nazw z powiatu szczycieńskiego)*. „*Onomastica*” LIV, s. 109–120.
 Breza E. (1978): *Nazwy terenowe typu Bonikowski (Plac), Klepinowski (Dom) na Pomorzu Gdańskim*. „*Onomastica*” XXIII, s. 95–119.
 Cieślíkowa A. (1991): *Derywacja paradygmatyczna w staropolskiej antroponimii*. Kraków.
 Dejna K. (1973): *Dialekty polskie*. Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk.
 Górniewicz H. (1981): *Klasyfikacja zapożyczonych nazw własnych*. [W:] *Nazewnictwo obszarów językowo mieszanych*. Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk–Łódź 1981, s. 35–44.
 Górniewicz H. (1983): *Nazwy terenowe i ich podział wewnętrzny*. [W:] *Geografia nazewnicza. Materiały z VII Konferencji Onomastyki Słowiańskiej przy Międzynarodowym Komitecie Słowistów i II posiedzenia Komisji Onomastycznej Komitetu Językoznawstwa PAN Mogilany, 23–25 IX 1980 r.* Pod red. K. Rymuta. Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk–Łódź, s. 7–17.
 Grodziński E. (1981): *Imiona własne jednobrzmiące z pospolitymi*. „*Onomastica*” XXVI, s. 5–40.

- Grzegorzycowa R. (2008): *Wstęp do językoznawstwa*. Warszawa.
- Lubaś W. (1983): *Próba socjolingwistycznej definicji nazwy terenowej*. [W:] *Geografia nazewnictwa. Materiały z VII Konferencji Onomastyki Słowiańskiej przy Międzynarodowym Komitecie Słowistów i II posiedzenia Komisji Onomastycznej Komitetu Językoznawstwa PAN Mogilany, 23–25 IX 1980 r.* Pod red. K. Rymuta. Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk–Łódź, s. 19–26.
- Mrózek R. (1990): *System mikrotoponimiczny Śląska Cieszyńskiego XVIII wieku*. Katowice.
- Mrózek R. (1998): *Nazwy terenowe*. [W:] *Polskie nazwy własne. Encyklopedia*. Pod red. E. Rzetelskiej-Feleszko. Kraków–Warszawa, s. 231–232.
- Rospond S. (1957): *Klasyfikacja strukturalno-gramatyczna słowiańskich nazw geograficznych*. Wrocław.
- Rzetelska-Feleszko E. (1982): *Nazwy terenowe od wyrażeń przyimkowych. Nazwy polskie*. „Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej”. T. 21, s. 88–89.
- Śmiech W. (1983): *Stosunek polskich nazw terenowych do wyrazów pospolitych*. [W:] *Geografia nazewnictwa. Materiały z VII Konferencji Onomastyki Słowiańskiej przy Międzynarodowym Komitecie Słowistów i II posiedzenia Komisji Onomastycznej Komitetu Językoznawstwa PAN Mogilany, 23–25 IX 1980 r.* Pod red. K. Rymuta. Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk–Łódź, s. 37–51.
- Tomaszewska S. (1996): *Polskie mikrotoponimy motywowane wyrażeniami przyimkowymi*. Łódź.
- Treder J. (1977): *Słownik nazw terenowych byłego powiatu puckiego*. „Zeszyty Naukowe Wydziału Humanistycznego UG. Filologia Polska. Prace Językoznawcze” 5.

Summary

The article presents grammatical construction of field names used in everyday language of the inhabitants of Kolno municipality. All the collected names belong to two structural models. The first model is formed by singular and plural toponyms, the second model is formed by two-part names and prepositional names. In the microtoponyms there is a tendency to form name variations.